

4. 125; Bhāṣā P. 138. -3 Measuring. -4 Certainty, ascertainment. -षम् Oppressing subjects by taxes; विशेषात् सर्वमेवैतत् संजज्ञे राजकर्मणा । अनुकर्षं च निष्कर्षं व्याधिपावक-मूर्च्छनम् ॥ Mb. 2. 13. 13. (com. निष्कर्षं करार्थं प्रजापीडनम्.)

निष्कर्षणम् 1 Drawing out, extracting, pulling off; ब्राह्ममन्त्रं प्रियाशोकशल्यानिष्कर्षणौषधम् R. 12. 97. -2 Deducting.

निष्कृष्ट p. p. 1 Pulled or drawn out, extracted. -2 Summed up.

निष्क्रम 1 U. 1 To go away or from, leave, depart. -2 To issue from, come out of; निष्क्रम्य शिक्षया तस्या-स्त्रपान्वतो रसातलात् Bk. 7. 71. -3 To make an exit from the stage; इति निष्क्रान्ताः सर्वे—4 To stop, cease; नैतावतापि पीडा निष्क्रामति Ś. 2; 'the evil does not stop here.'

निष्क्रमः 1 Going out, coming forth; अविभावितनिष्क्रम-प्रयाणः Ki. 13. 27. -2 Departure from, exit. -3 One of the Samskāras or religious rites; i. e. taking out a child for the first time into the open air (which is usually performed in the fourth month of its age); चतुर्थे मासि निष्क्रमः Y. 1. 12; cf. उपनिष्क्रमण also. -4 Degradation, loss of caste, inferiority of tribe. -5 Intellectual faculty.

निष्क्रमणम् 1 Going forth or out. -2 = निष्क्रम (3) above; चतुर्थे मासि कर्तव्यं शिशोर्निष्क्रमणं गृहात् Ms. 2. 34.

निष्क्रमणिका See निष्क्रम (3).

निष्क्रान्त a. 1 Gone out, departed. -2 Come forth; ददर्श भूमौ निष्क्रान्तं राक्षसस्य पदं महत् Rām. 3. 64. 36. -3 (in drama) Exit, exeunt.

निष्क्री 9 U. To buy off, redeem, ransom.

निष्क्रीयः Redemption, ransom; ददौ दत्तं समुद्रेण पीते-नात्मनिष्क्रीयम् R. 15. 55; 2. 55; 5. 22; Mu. 6. 20. -2 Re-ward; सम्यक्संपादितो वत्स भवद्भ्यां गुरुनिष्क्रीयः Bhāg. 10. 45. 47. -3 Hire, wages. -4 Return, acquittance; त्रसतुषारा-द्रिसुताससंभ्रमस्वयंग्रहाश्लेषसुखेन निष्क्रीयम् Śi. 1. 50. -5 Exchange, barter. -6 Sale; न निष्क्रीयविसर्गाभ्यां भर्तुर्भार्या विसुच्यते Ms. 9. 46. -7 Purchase; cf. निष्क्रीयो बुद्धियोगे स्यात् सामर्थ्यं निर्गतावपि; Vaijayanti.

निष्क्रीयणम् Redemption, ransom.

निष्क्रीतिः f. Ved. Redemption.

निष्क्राथः 1 Decoction. -2 Broth.

निष्ठनः Groan, sigh; ददर्श बध्यमानांश्च क्रियमानांश्च देहिनः । क्रोशतश्च महानादं तीव्रनिष्ठनत्परान् ॥ Rām. 7. 21. 12.

निष्ठप् 1 P. 1 To heat, scorch. -2 To purify. -3 To burnish. -4 To roast, fry.

निष्ठपनम् Burning, scorching.

निष्ठप्त p. p. 1 Burnished. -2 Well-dressed or cooked.

निष्ठापः Burning, slight heating; निष्ठापस्त्रियदस्थनः Mal. 5. 17.

निष्ठानकः 1 Roar, murmur. -2 Groan; निष्ठानको महानासीत् सैन्यानां तव भारत Mb. 7. 151. 3.

निष्ठुर m. Ved. A conqueror of enemies.

निष्ठथ a. Ved. Foreign, exotic. -**पट्टः** An outcast, a Chāndāla or Mlechchha. -**पट्ट्या** N. of a lunar mansion (स्वाति).

निष्ठ a. [नि-स्था-क षत्वदुत्वे] (Usually at the end of comp.) 1 Being in or on, situated on; तन्निष्ठे फेने. -2 Depending or resting on, referring or relating to; तमोनिष्ठाः Ms. 12. 95. -3 Devoted or attached to, practising, intent on; सत्यनिष्ठ. -4 Skilled in. -5 Believing in; धर्मनिष्ठ. -6 Conducive to, effecting; हेमाम्भोज सजस्ते विशद सुमहते श्लेषपोषाय निष्ठाः B. R. 5. 51. -**घ्ना** 1 Position, condition, state; तेषां निष्ठा तु का कृष्ण Bg. 17.1; तेषामशान्तकामानां का निष्ठाऽविजितात्मनाम् Bhāg. 11. 5. 1. -2 Basis, founda-tion. -3 Fixity, fixedness, steadiness; मनो निष्ठाशून्यं भ्रमति च किमप्यालिखति च Mal. 1. 31. -4 Devotion or ap-plication, close attachment. -5 Belief, firm adherence, faith; शास्त्रेषु निष्ठा Mal. 3. 11; लोकैऽस्मिन् द्विविधा निष्ठा पुरा प्रोक्ता मयाऽनघ Bg. 3. 3. -6 Excellence, skill, proficiency, perfection. -7 Conclusion, end, termination; (शृणु) चरितं पार्थिवेन्द्रस्य यथा निष्ठां गतश्च सः Mb. 1. 49. 6; अत्यारुदि-र्भवति महतामप्यपभ्रंशनिष्ठा Ś. 4. 3 (v. 1.). -8 The catastrophe or end of a drama. -9 Accomplishment, completion (समाप्ति); पाणिग्रहणिका मन्त्रा नियतं दारलक्षणम् । तेषां निष्ठा तु विज्ञेया विद्वद्भिः सप्तमे पदे ॥ Ms. 8. 227. -10 The culminating point; इयं च निष्ठा नियतं प्रजानाम् Bu. Ch. 3. 61. -11 Death, destruction, disappearance from the world at the fixed time. -12 Fixed or certain knowledge, certainty. -13 Begging. -14 Suffering, trouble, distress, anxiety. -15 (In gram.) A technical term for the past participial terminations क, क्तवतु (i. e. त and तवत.) -16 N. of Viṣṇu.

निष्ठापित a. Accomplished; Māl. 6.

निष्ठाव a. Ved. Concluding, deciding.

निष्ठित p. p. 1 Being in or on. -2 Devoted to. -3 Versed or skilled in. -4 Firm, fixed. -5 Certain, as-certained. -6 Fulfilled, complete; अनिष्ठिताद्यः स चकार मार्गणे पुनः प्रियायाः परमं परिश्रमम् Rām. 3. 60. 38.

निष्ठानम् Sauce, condiment; 'निष्ठानं व्यञ्जनं ज्ञेयम्' इति हलायुधः; Rām. 2. 91. 67. -2 See अधिष्ठान; देवनिष्ठानभूतं तद्विमानम् पुष्पकं मृधे Rām. 7. 21. 27.

निष्ठानित a. (= दध्यादिव्यञ्जनसंयुक्त, तेमनयुक्त) Seasoned with condiments; निर्यातय एतानि मोदकानि.....निष्ठानिता सुरा इव मधुराणि Pratiñña 3.

निष्ठिव् 1, 4 P. 1 To eject, emit, send forth; निष्ठिवृत्-श्चरणोपभोगसुलभो लक्षारसः केनचित् Ś. 4. 5; R. 2. 75; Bk. 14. 100; 17. 10; 18. 14; Kāv. 1. 95. -2 To eject saliva from the mouth, spit; Ms. 4. 132; अमेध्यपार्णिनिष्ठिवृत्स्पृशने द्विगुणस्ततः (दण्डः) Y. 2. 213.